

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 261/09-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. júla 2009 predbežne prerokoval sťažnosť J. S., F., t. č. OLÚP P., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tdo 1/2009 zo 4. marca 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. S. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. mája 2009 doručená sťažnosť J. S., F., t. č. OLÚP P. (ďalej len „sťažovateľ“), z obsahu ktorej vyplynulo, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Tdo 1/2009 zo 4. marca 2009.

Sťažovateľ vo svojej stručnej sťažnosti uviedol: „Dňa 26. 3. 2009 mi bolo doručené uznesenie Najvyššieho súdu SR, č. 1 Tdo 1/2009 o odmietnutí môjho dovolania, ktoré som

podal dňa 20. augusta 2008 na Okresný súd v Prešove proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo dňa 6. februára 2008, sp. zn. 3 To 53/07, v ktorom som namietal použitie Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006 pre porušenie mojich práv na riadnu obhajobu.

V predmetnom uznesení Najvyššieho súdu SR vo výrokovej časti uznesenia je uvedené, že podľa § 382, písm. d) Tr. poriadku sa moje dovolanie zamietá s odôvodnením, že dovolanie nebolo podané v súlade s citovanými ustanoveniami a zároveň oznamuje, že som bol poučený o možnosti požiadať Slovenskú advokátsku komoru o bezplatnú obhajobu v prípade, že nemám finančné prostriedky k veci, ktorej mi bola dňa 29. 1. 2009 doručená výzva. Následne som dňa 1. 2. 2009 podal na Najvyšší súd SR vyjadrenie k uvedenej výzve, kde bolo okrem iného aj žiadosť o ustanovenie obhajcu ex-offo, na čo som však nedostal žiadnu odpoveď, čomu predchádzala ešte moja žiadosť na Slovenskú advokátsku komoru o ustanovenie obhajcu zo dňa 6. 2. 2009, na ktorú som taktiež neobdržal žiadne vyjadrenie.“

Vzhľadom na to, že sťažovateľ si nie je „vedomý svojich procesných pochybení a boli porušené moje ústavné práva“, podáva uvedenú sťažnosť pre porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tdo 1/2009 zo 4. marca 2009.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tdo 1/2009 zo 4. marca 2009.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na verejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná ďalšia judikatúra).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie

a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Všeobecné súdy poskytujú ochranu plynúcu z citovaného článku ústavy tak, že postupujú v konaní súc viazané procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi, dodržiavanie ktorých je garanciou práva na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94).

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva najmä, že:

„(...) Pretože obvinený J. S. nepodal dovolanie v súlade s citovanými zákonnými ustanoveniami, Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací dňa 20. januára 2009 vyzval obvineného na podanie dovolania prostredníctvom obhajcu a súčasne ho poučil o možnosti požiadať Slovenskú advokátsku komoru o bezplatnú obhajobu v prípade, že nemá finančné prostriedky, a to s určením lehoty tridsiatich dní od doručenia výzvy.

Podaním zo dňa 1. februára 2009 doručeným Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky dňa 5. februára 2009 obvinený oznámil, že žiadosťou zo dňa 8. septembra 2008 požiadal Okresný súd Prešov o ustanovenie obhajcu, avšak bezvýsledne.

Takéto oznámenie obvineného nebolo možné akceptovať, keďže v určenej lehote vyššie uvedené nedostatky podaného dovolania neodstránil. V súvislosti s postupom obvineného treba zdôrazniť, že zastupovanie obhajcom ustanoveným ex officio v tejto fáze dovolacieho konania nie je možné.

Kedže teda dovolanie obvineného J. S. nebolo podané v súlade so zákonnými podmienkami ustanovení § 373 ods. 1 a § 374 ods. 2 Tr. por., Najvyšší súd Slovenskej republiky jeho dovolanie podľa § 382 písm. d) Tr. por. odmietol, pretože ani po postupe súdu podľa § 379 ods. 1 Tr. por. neboli v danom prípade splnené podmienky dovolania uvedené v § 373 a § 374 Tr. por.“

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom najvyššieho súdu, teda s jeho interpretáciou a aplikáciou príslušných zákonných ustanovení vo veci sťažovateľa. Uvedený výklad najvyššieho súdu však nie je možné považovať za odporujúci čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavný súd pri uplatňovaní právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02). V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo treba dovolanie sťažovateľa odmietnuť, teda na zistený skutkový stav interpretovať a uplatňovať súvisiace právne predpisy práve takýmto spôsobom, a nie iným, a tým zároveň podľa názoru ústavného súdu ústavne konformným spôsobom (dostatočne a relevantne) odpovedal aj na argumentáciu sťažovateľa, podľa ktorej toto zákonné ustanovenie treba vykladať a uplatňovať odlišne.

V každom prípade tento postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť ich právnym názorom svojím vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom skutkových a právnych názorov najvyššieho súdu, ktorý prijíma aj stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj

keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Nad rámec uvedeného, pokiaľ z obsahu sťažnosti vyplýva, že napadnutým rozhodnutím malo dôjsť aj k porušeniu práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, treba dodať, že práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, porušenie ktorého sťažovateľ namieta, sa možno domáhať len v medziach a za podmienok ustanovených vykonávacími zákonmi (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ústavy). Z napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu však vyplýva, že sťažovateľ neuplatnil svoje práva v medziach zákona pred všeobecnými súdmi, preto k porušeniu jeho práva na súdnu ochranu v danom prípade ani nemohlo dôjsť.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2009